Universitätsbibliothek Paderborn

Vitrvvivs Itervm Et Frontinvs

Vitruvius

Florentiae, 1513

De portubus & structuris in aqua facie[n]dis. Ca. XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

Visual Library

tum, ut poſſint hominū copiæ cum laxamēto athletas certantes ſpectare, Quæ in mœnibus neceſſaria uidebantur eſſe, ut apte diſponantur, perſcripſi.

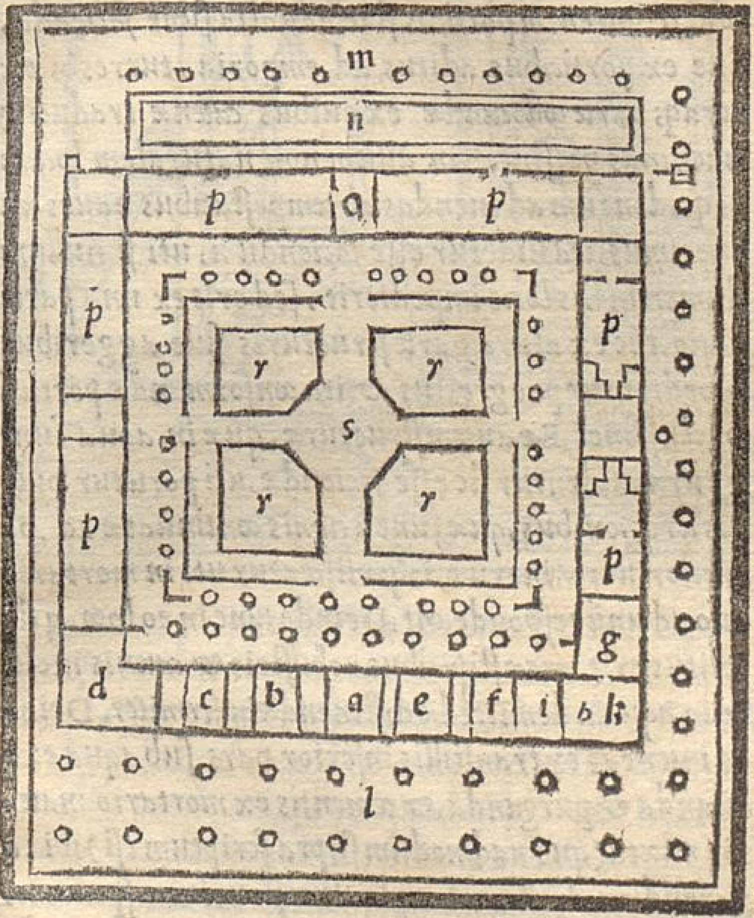

a. Ephœbeum.
b. coriceū.
c. coniſterium.
d. frigida lauatio.
e. elæotheſium.
f. frigidarium.
g. propnigeum,
h. cōcamerata ſudatio.
i. laconicū
k. calida lauatio.
l. porticus dupla ſtadiata uerſus ſeptētrionem.
m. porticus ſimplex

De portubus & ſtructuris in aqua faciendis. Caput. XII.

DE oportunitate autem portuum non eſt prætermittendum, ſed quibus rationibus tueātur naues in his tempeſtatibus explican-

dum, Hi autem naturaliter ſi ſint poſiti, habeantq́; acroteria ſiue promontoria procurrentia, ex quibus introrſus curuaturæ ſiue uerſuræ ex loci natura fuerint conformatæ, maximas utilitates uidentur habere, Circum enim porticus ſiue naualia ſunt facienda, ſiue ex porticibus aditus ad emporia, turresq́; ex utraq; parte collocandæ ex quibus catenæ traduci p machinas poſſint. Sin autem non naturalem locum neq; idoneum ad tuendas ab tempeſtatibus naues habuerimus, ita uidetur eſſe faciendum, uti ſi nullum flumen in his locis impedierit, ſed erit ex una parte ſtatio, tũc ex altera parte ſtructuris ſiue aggeribus expediantur progreſſus, & ita conformandæ portuũ concluſiones, Eæ autem ſtructuræ, quæ in aqua ſunt futuræ, uidentur ſic eſſe faciendæ, uti portetur puluis à regionibus, quæ ſunt à cumis continuatæ ad pmontorium Mineruæ, isq; miſceatur uti in mortario duo ad unũ reſpondeant, Deinde tunc in eo loco, q definitus erit, arcæ ſtipitibus robuſteis & catenis incluſæ in aquam demittẽdæ diſtinendæq́; firmiter. Deinde inter eas ex tranſtillis inferior pars ſub aqua exequanda & purganda, & cæmentis ex mortario materia mixta (quemadmodum ſupra ſcriptum eſt) ibi cõgerendum, donicum compleatur ſtructuræ ſpatium, quod fuerit inter arcas, Hoc autem munus naturale habent ea loca, quæ ſuprascripta ſunt.

ſtadiata uerſus meridiem
n. xyſtus.
o. porticus ex periſtylio exeuntibus.
p. uiridaria.
q. introitus ad uiridaria.
r. platanones ſeu ſiluæ
s. ſtatio quæ ex ꝗtuor partibus habet ambulationes quas græci peridromidas dicunt.

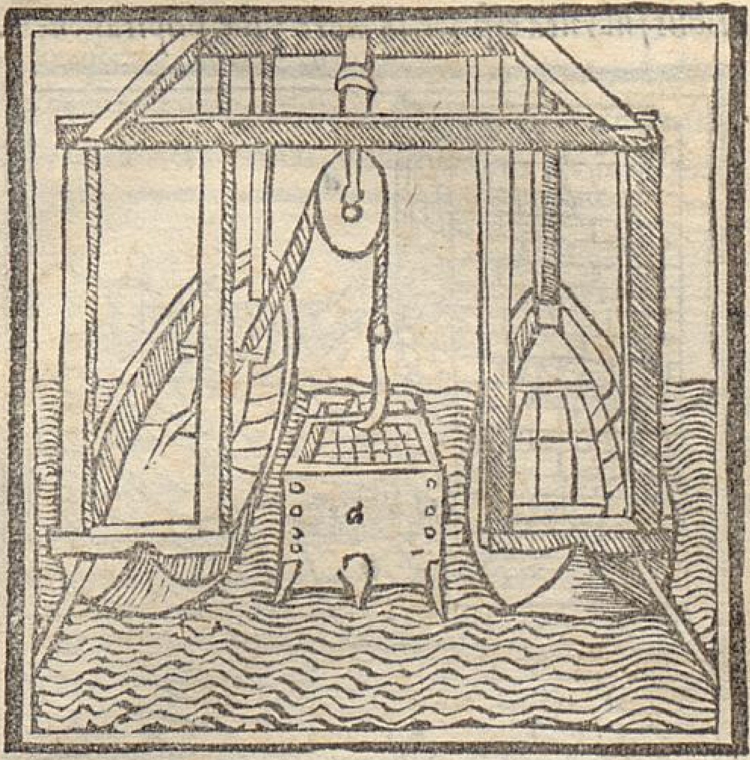

a. arca ſtipitibus robuſteis & catenis incluſa.

Sin autem propter fluctus aut impetus aperti pelagi deſtinatæ arcæ non potuerint contineri, tunc ab ipſa terra ſiue crepidine puluinus q̃ firmiſſime ſtruatur, Iſq; puluinus exæq̃ta ſtruatur planitie minus, q̃ dimidie partis, reliquum, quod eſt proxime litus, proclinatum latus habeat. Deinde ad ipſam aquam & latera puluino circiter ſeſquipedales margines ſtruantur æquilibres ei planitiæ, quæ ſupra ſcripta eſt, Tunc ꝓclinatio ea impleatur arena, & exæquetur cum margine & planitia puluini, Deinde ſinſup eam exæquationem pila q̃ magna conſtituta fuerit, ibi ſtruatur, eaq;, cum erit extructa relinquatur ne minus quàm duo menſes, ut ſicceſcat, Tunc aũt ſuccidatur margo, quæ ſuſtinet arenam, Ita arena flu-

ctibus ſubruta efficiet in mare pilæ p̃cipitationem.

a. pila.

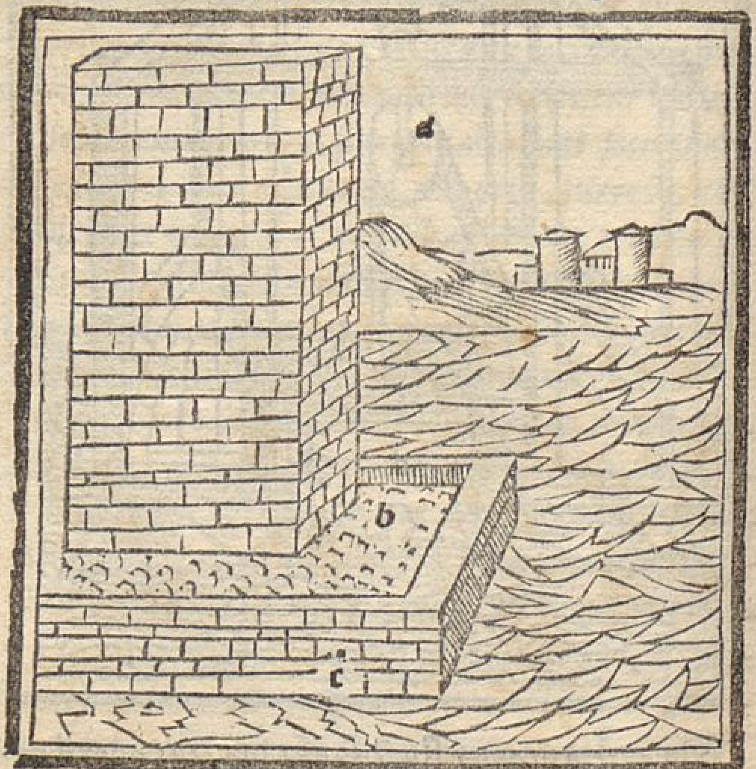

b. puluinus

c. ſeſquipedalis margo.

Hac ratione quotienſcunq; opus fuerit, in aquã poterit eſſe progreſſus. In quibus autem locis puluis nõ naſcatur, his rationibus erit faciendum, uti arcæ duplices relatis tabulis & catenis colligatæ in eo loco, qui finitus erit, conſtituãtur, & inter deſtinatas creta meronibus ex ulua paluſtri factis calcetur, Cum ita bene calcatum & q̃ denſiſſime fuerit, tunc cocleis, rotis, tympanis collocatis, locus qui in ea ſeptione finitus fuerit, exinaniatur ſiccetur'q;, & ibi inter ſeptiones fundamenta fodiantur. Si terrena erunt, uſq; ad ſolidũ craſſiora q̃ murus, qui ſupra futurus erit, exinaniatur, ſiccetur'q;, & tunc ſtructura ex cæmẽtis

calce & arena cõpleatur, Sin autem mollis locus erit, palis uſtilatis alneis, aut oleagmeis, aut robuſteis cõfigatur, & carbonibus cõpleatur, quemadmodum in theatrorum & muri fundationibus eſt ſcriptum.

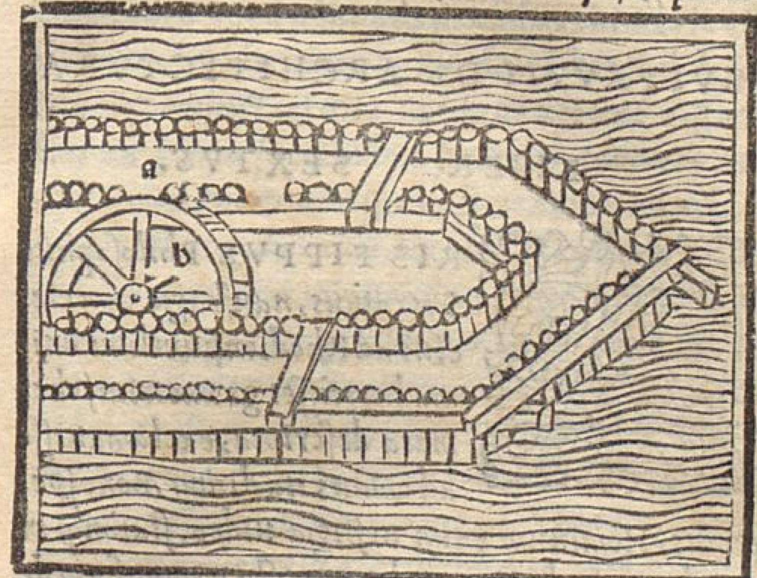

a. ſeptio duplicis arcæ relatis tabulis.
b. rota aq̃rid.

Deinde tũc quadrato ſaxo murus ducatur iñcturis q̃lõgiſſimis, uti maxime medii lapides coagmẽtis cõtineãtur, Tunc q locus erit inter murũ, ruderatiõe ſiue ſtructura cõpleatur, Ita erit uti poſſit turris inſuper ædificari. His pfectis, naualiorũ ea erit rõ, ut cõſtituãtur ſpectãtia maxime ad ſeptẽtrionem, nã meridianæ regiões pp æſtus cariẽ, tineam. teredines, reliquaq; beſtiarũ nocẽtiũ genera pcreãt, alẽdoq; cõſeruãt, eaq; ædificia minime ſunt materiãda pp incendia, De magnitudinibus aũt finitio nulla debet eſſe, Sed faciũda ad maximũ nauium modũ. uti & ſi maiores naues ſubductæ fuerint, habeãt cũ laxamẽto ibi collocationẽ, Quæ neceſſaria ad utilitatẽ in ciuitati

bus publicorũ locorũ ſucurrere mihi potuerũt, quẽadmodum cõſtituãtur, & perficiantur in hoc uolumine ſcripſi, Priuatorum aũt ædificiorum utilitates, & eorum ſymmetrias in ſequẽti uolumine rõcinabor.

M. VITRVVII DE ARCHITECTVRA.

LIBER SEXTVS.

ARISTIPPVS Philoſophus Socraticus, naufragio cum eiectus ad Rhodienſium litus animaduertiſſet geometrica ſchemata deſcripta, exclamauiſſe ad comites ita dicitur, Bene ſperemus, Hominum enim ueſtigia uideo, ſtatimq; in oppidum Rhodum contendit, & recta gymnaſium deuenit, ibiq; de philoſophia diſputans muneribus eſt donatus, ut non tantum ſe ornaret, ſed etiam eis, qui unà fuerant, ueſtitum & cætera, quæ opus eſſent ad uictum præſtaret, Cum autem eius comites in patriã reuerti uoluiſſent, interrogarẽtq; eum quidnã uellet domum renunciari, Tunc ita mandauit dicere, eiuſmodi poſſeſſiones, & uiatica liberis oportere parari, quæ etiam è naufragio una poſſent enatare, Namq; ea uera præſidia ſunt uitæ, quibus neq; fortunæ tempeſtas iniqua, neq; publicarum rerum mutatio, neq; belli uaſtatio potiſt nocere, Non minus eam ſententiam augendo Theophraſtus, hortando doctos potius eſſe q̃ pecuniæ confidẽtes, ita ponit, Do